

Loopt het nog wel los met de wolf?

TEKST RICHARD DE BOER
FOTO'S RENS HOOYENGA

Het is nu al meer dan een maand lang bijna elke dag raak. Vooral in Zuidwest-Drenthe en de Kop van Overijssel hebben (vermoedelijke) wolvenaanvallen het leven gekost aan tientallen schapen – en daarnaast ook twee kalveren en een pony. Het zorgt voor onrust onder veehouders en bewoners. Met een brandbrief heeft de gemeente Westerveld de Drentse gedeputeerde Henk Jumelet overgehaald om een voorlichtingsavond te organiseren.

Ondertussen circuleren er de wildste geruchten over wolven in het gebied. Er zou misschien wel meer dan één nestje welpen in Drenthe aanwezig zijn. En de aanvallen op vee zouden nu ineens sterk zijn toegenomen, doordat er in natuurgebieden bijna geen jong wild meer over is om bejaagd te worden door de wolf.

Maar dat soort verhalen komt niet bekend voor bij de terreinbeherende organisaties Staatsbosbeheer, het Drents Landschap en Natuurmonumenten. Woordvoerder Fred Prak weet over wolvenactiviteiten sowieso niet veel te vertellen. „Onze boswachters proberen het leefgebied van de wolf juist vanwege de aanwezige welpen zoveel mogelijk te vermijden. We gaan niet actief op zoek naar sporen van de wolf om de roedel niet te verstoren. Wolven leven daarnaast zo verborgen dat je daar niet zomaar tegenaan loopt.”

Die terughoudendheid staat wat haaks op de zichtmeldingen die bewoners van de dorpen rondom het Holtingerveld nu bijna dagelijks doen, zoals afgelopen donderdagavond toen een wolf naar verluidt op de N353

Wolvenaanvallen zijn rondom het Drents-Friese Wold aan de orde van dag. Hoe zien schapenhouders hun toekomst met de wolf?

„Een groot aantal van hen wordt momenteel te weinig geholpen.”

bij Havelte bijna werd aangereden. In de gebieden rondom het Drents-Friese Wold worden de laatste tijd ook veel meer reeënresten gevonden, zegt schaapsherder Erika Visser. „In terreinen waar minder recreanten komen, struikel je er bijna over.”

Visser laat haar driehonderd schapen grazen op terreinen van Staatsbosbeheer aan zowel de Friese als aan de Drentse kant. „Ik loop gerust met de schapen van de Hoekenbrink naar Aekingerzand.” Meer dan twintig schapen heeft ze aan de wolf verloren, de laatste aanval was in januari. „Daar liep een jonge kuddebeschermingshond bij, die het in haar eentje niet voor elkaar kreeg de wolf tegen te houden.”

Intussen heeft ze zwaardere maatregelen getroffen. Met de opbrengst van doneerac-

Schaapsherder Erika Visser met haar Italiaanse berghonden Nicoletta en Melanzana bij haar nachtkraal op de Oude Willem, in de buurt van Appelscha.

ties heeft ze er volwassen Italiaanse berghonden bij kunnen nemen en met provinciale subsidie schafte ze verplaatsbare wolfwerende rasters aan. „Ik heb in de gebieden van Staatsbosbeheer vijf nachtkralen gebouwd. Die bestaan uit gaas en draden met stroom erop.” Sindsdien heeft ze van de wolf geen last meer gehad.

Hemelsbreed zo'n 30 kilometer verderop heeft schapenboer Hermen Been uit Blesdijke zijn 1500 fokooien op meerdere percelen verspreid staan in het Fries-Drents-Overijsselse grensgebied. Ook hij heeft schapen verloren, 8 stuks, bij een wolvenaanval op 13 januari in Nijensleek. Toch heeft Been zijn schapen nog niet achter een wolfwerend raster staan.

Het probleem zit 'm vooral in de kosten. De provincies Drenthe en Friesland hebben weliswaar allebei subsidieregelingen voor de aanschaf van wolfwerende rasters, maar het maximumbedrag van 20.000 euro is niet toereikend voor schapenboeren zoals Been met een omvangrijke kudde.

„Wij hebben in het najaar twintig tot dertig percelen in gebruik en de marges zijn klein in de schapenhouderij”, zegt de 36-jarige schapenboer. „Het is niet haalbaar als je dan 1,5 of 2 ton moet investeren in wolfwerende rasters. Een subsidie van 20.000 euro is in ons geval kleingeld.”

„Ik kan met die subsidie drie percelen afrasteren, maar ik heb 's winters tien percelen in het draad staan”, zegt zijn collega Bart Ekkel uit Nijeveen. Voor zijn bedrijf zou hij volgens de offerte van de Duitse leverancier 75.000 euro kwijt zijn aan verplaatsbare rasters. „Daarvoor heb ik alleen het materiaal: draad, paaltjes en oprolsysteem. Daar zitten de arbeidskosten nog niet bij.”

Om die reden is ook voor de Ruinense schapenhouder Erwin Koeling een wolfwe-

“

ALS ER GEEN VERANDERING KOMT IN HOE HET NU GAAT, BEN IK OVER VIJF JAAR GEEN SCHAPENBOER MEER

rend raster voor zijn circa 2000 schapen geen optie. „Ik heb daarvoor minimaal 70.000 euro nodig, dus ik zal een halve ton zelf moeten ophoesten.” Vier keer heeft zijn kudde inmiddels bezoek van de wolf gehad, de laatste aanval was eind augustus. „Als er geen verandering komt in hoe het nu gaat, ben ik over vijf jaar geen schapenboer meer.”

Afgelopen week hadden Been en Ekkel een gesprek met de wolvenconsulent die namens de provincies Drenthe en Friesland schapenhouders van advies voorziet. „Wij zaten met hem aan tafel en vroegen hem hoe hij onze toekomst ziet. Het kwam erop neer dat als het zo doorgaat, er over tien jaar geen schapenhouderij meer over is. Dat had ik niet verwacht. We hebben dit bedrijf vier jaar geleden gekocht en we kunnen het nog niet lijden om te stoppen.”

Het schapenbedrijf zal dan vanwege de toenemende wolvenpopulatie meer op een varkenshouderij lijken: steeds intensiever,

met dieren die continu op stal staan. Dat toekomstbeeld trekt de jonge schapenboeren niet aan. Volgens Ekkel zouden er meer collega's wolfwerende maatregelen treffen als niet alleen de materiaalkosten, maar ook de arbeidskosten beter vergoed worden. „Dan zal er nog wel een categorie oudere mensen zijn die er vanwege de wolf geen zin meer in heeft en ermee stopt.”

Been twijfelt nog aan de effectiviteit van de rasters. Bij een collega in Vledder hebben de rasters tot tweemaal toe de wolf niet tegengehouden. „Hij had zes draden met stroom om zijn percelen gezet, nog eentje meer dan wat BIJ12 als eis heeft. En de wolf is er toch overheen gegaan.”

Herder Visser vindt dat een groot deel van de schapenhouders momenteel te weinig geholpen wordt. „Ze hebben meer hulp en begeleiding nodig om maatregelen te nemen en die omslag te maken. Het is in feite niet anders dan bij het stikstofverhaal: je kunt niet van mensen verwachten dat ze van het ene op het andere moment overstappen.”

Visser is actief bij de Werkgroep Wolf, een landelijk netwerk van schapenhouders die collega's helpen met het treffen van preventieve maatregelen. „Ik ben niet tegen de wolf. Het is een roofdier dat alleen maar zijn jachtinstinct volgt als het schapen pakt. Maar de emotie van een schapenhouder ken ik zelf heel goed. Het is traumatiserend om je schapen 's ochtends zo zwaar toegetakeld aan te treffen. Maar we moeten ook zorgen dat je die dieren effectief gaat beschermen en daarin moeten mensen zich gesteund voelen.”

Daarnaast ligt er ook een verantwoordelijkheid bij het natuurbeheer, want wilde zwijnen, damherten en edelherten zijn niet te vinden in het Drents-Friese Wold. „Hoe meer wildaanbod er is, des te beter is dat voor de schapenhouders in de omgeving.”

Weinig animo voor subsidie wolfwerende rasters

Schapen- en geitenhouders in Friesland kunnen sinds dit jaar een beroep doen op de provinciale subsidieregeling Voorkomen schade door wolven. Materiaalkosten van vaste of verplaatsbare wolfwerende rasters worden gesubsidieerd tot maximaal 20.000 euro. Maar tot nu toe heeft de provincie Fryslân slechts drie aanvragen ontvangen en gehonoreerd. In totaal is er 2600 euro verstrekt aan personen met relatief weinig vee.

Het bureau voor faunazaken BIJ12 is dit jaar meer geld kwijt aan wolven schade. Voor aanvallen tot en met 21 april is in Friesland 21.231 euro aan schadevergoedingen uitgekeerd. Dat is ruim vier keer zoveel als in het hele jaar ervoor, toen er net geen 5000 euro werd uitbetaald.

De wolvenaanval op 5 april bij boer Roelof Groen in Boijl, waarbij 18 drachtige ooiën vanwege verwondingen moesten worden afgemaakt, ontbreekt nog in de balans. De schade wordt hier geraamd op 3000 à 4000 euro.

De tegemoetkomingen zijn maar een fractie van wat er jaarlijks aan faunachade wordt vergoed. In 2021 keerde BIJ12 in Friesland ruim 11 miljoen euro uit, waarvan het leeuwendeel ging naar boeren met grasschade door ganzenvraat, vooral veroorzaakt door de brandgans (5,3 miljoen euro) en de grauwe gans (2,75 miljoen). Voor wolvenschade werd vorig jaar net geen 5000 euro uitbetaald.

Boer Hermen Been bij zijn schapen op een perceel aan de Oosterbroekweg, op de grens van Friesland en Overijssel.